

Lyhty laulaa

Lauluyhtyesovitukset opinnäytetyönä

Nina Kaitaranta

Opinnäytetyö

Koulutusala Kulttuuri	
Koulutusohjelma Musiikin koulutusohjelma	
Työn tekijä Nina Kaitaranta	
Työn nimi Lyhty laulaa. Lauluyhtyesovitukset opinnäytetyönä	
Päiväys	17.1.2014
Sivumäärä 17	
Ohjaaja(t) Mikko Toivanen	
Toimeksiantaja/Yhteistyökumppani(t)	
Tiivistelmä <p>Työni tavoitteena oli syventyä pop- ja laulelmatyylisten melodioiden ja lauluharmonioiden säveltämiseen ja sovittamiseen. Tavoitteeni oli myös erilaisista lähtökohdista tulevien laulujen yhdistäminen yhtenäiseksi kokonaisuudeksi. Kappaleita oli yhteensä yhdeksän, joista kolme oli lainakappaleita ja kuusi omia sävellyksiäni. Opinnäytetyötäni varten kokosin ja harjoitutin Lyhty-nimisen yhtyeen, jolla esitimme kappaleet toukokuussa 2013 Kuopion Henry's Pubissa. Raportissani käyn läpi projektin eri vaiheita. Kaiken kaikkiaan opinnäytetyöni koostui kappaleiden säveltämisestä, sovittamisesta, yhtyeen harjoituttamisesta ja konserttijärjestelyistä.</p>	
Avainsanat Sovittaminen, säveltäminen, lauluyhtye	

SAVONIA UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
THESIS

Abstract

Field of Study Culture			
Degree Programme Degree Programme in Music			
Author(s) Nina Kaitaranta			
Title of Thesis Lyhty sings - Vocal ensemble arrangements as Bachelor thesis			
Date	1/17/2014	Pages/Appendices	17
Supervisor(s) Mikko Toivanen			
Client Organisation /Partners			
Abstract The purpose of my bachelor's thesis was to explore composing and arranging vocal melodies and harmonies in Finnish pop and ballad music. I also wanted to bring together different kinds of songs and make them work as a whole. I arranged nine songs that included three cover songs ja six compositions of my own. I also gathered the band called Lyhty and organised the rehearsals. We performed the songs at Henry's Pub Kuopio in May 2013. In my report I review the different phases of the project. My bachelor thesis consisted of composing, arranging, practicing with the band, organizing the gig and performing the songs.			
Keywords Arranging, composing, vocal ensemble,			

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	6
2	KOHTI UUTTA.....	7
2.1	RUNOHYLLYN KAUTTA SÄVELTÄMÄÄN	7
2.2	OMIEN SANOITUS-SÄVELLYSTEN SOVITTAMINEN	10
2.3	LAINAKAPPALEIDEN VALINTA JA SOVITTAMINEN	11
3	KASVUKIPUJA	13
4	LAULUT HIOUTUVAT HARJOITUKSISSA	14
5	KONSERTTI	16
6	JÄLKIVIISAANA	17

1 JOHDANTO

Opinnäytetyönäni sovitin yhdeksän kappaletta keskittyen erityisesti moniäänisiin lauluharmonioihin. Kappaleista neljä on omia sanoitus-sävellyksiäni, kaksi runoihin säveltämiäni lauluja ja kolme lainakappaletta. Musiikkityyliltään kappaleet edustavat suomenkielistä pop- ja laulelmamusiikkia. Opinnäytetyötäni varten kokosin ja harjoitutin seitsemänhenkisen Lyhty-nimisen yhtyeen, jolla esitimme kappaleet 14.5.2013 Kuopion Henry's Pubissa TEXTfirst-klubilla. Lauloin itse kaikissa kappaleissa. Lisäksi Lyhdyn jäseniin kuuluivat seuraavat muusikot: laulaja Kata Vuoristo, laulaja Mirjam Puukki, pianisti-laulaja Sanna Huttunen, rumpali-laulaja Tomi Kämäräinen, kitaristi Timo Timonen ja basisti Tony Lehto.

Valitsin lauluäänille sovittamisen opinnäytetyöni aiheeksi sen vuoksi, että olen opintojeni aikana laulanut muutamassa lauluyhtyeessä, mutten ole aikaisemmin sovittanut lauluyhtye- tai kuoromateriaalia. Ajattelin, että aihe tukee loistavasti tulevaa työtäni laulunopettajana ja esiintyvänä laulajana. On myös erittäin todennäköistä, että työelämässä pääsen ohjaamaan lauluyhtyeitä, jolloin kokemus stemmojen kirjoittamisesta ja jopa valmis sovitusmateriaali ovat tervetulleita. Halusin myös kehittää omaa stemmakorvaani ja saada kokemusta harmonioiden luomisesta.

Kirjoitan raportissani opinnäytetyön eri vaiheista. Aloitan aiheen valintaan johtaneista syistä ja analysoin projektin aikana tapahtunutta sovittamista, säveltämistä bändiharjoituksia ja projektin huipennusta eli konserttia. Pohdin omia tavoitteitani ja kehitystäni erityisesti lauluyhtyesovittajana.

2 KOHTI UUTTA

Opinnäytetyön aihetta miettiessäni minulle oli selvää, että haluan sen sisältävän luovaa musiikin tekemistä. Olen säveltänyt ja sanoittanut lauluja viitisen vuotta ja minulla on suuri halu kehittyä musiikintekijänä. Kirjoitan laululyriikoita tällä hetkellä vain suomeksi, joten kappaleiden esityskieli valikoitui hyvin luontevasti sen mukaan. Omien tekstien lisäksi olen säveltänyt myös muutamia runoja lauluiksi ja minua kiinnosti tehdä sitä lisää. Vähitellen kappalekokonaisuus kypsyi lopulliseen muotoonsa yhdistelmäksi runoihin sävellettyjä lauluja, omia sanoitus-sävellyksiäni ja lainakappaleita. Minua kiehtoi erilaisista lähtökohdista tulevien laulujen sovittaminen ja yhdistäminen yhtenäiseksi kokonaisuudeksi. Laulajana halusin sovituksissani paneutua erityisesti lauluharmonioihin.

Sain inspiraation gospel-tyylisistä lauluyhtyeistämme syksyllä 2011, kun ihastuin Jenny Wilsonin *Blazing I* -levyyn. Levyllä on taitavasti yhdistetty pianopainotteinen popmusiikki ja gospel- ja soul-tyyliset taustalaulut. Alkuperäinen suunnitelmani oli keskittyä samantyyppisiin stemmoiniin myös omissa sovituksissani ja projektin alkuvaiheessa sovitinkin J. Karjalaisen *Liskonpojat*-kappaleen gospel-tyyliin. Koin projektin edetessä kuitenkin kehittävämmäksi kokeilla erilaisia variaatioita moniäänisyyden hyödyntämisessä ja niinpä en rajannut sovitustyyliä mihinkään tiettyyn musiikkigenreen. Se oli viisas päätös, sillä yksi projektin antoisimmista ja mielenkiintoisimmista osioista oli pohtia, millaiset stemmaratkaisut tukisivat parhaiten laulun tekstiä ja tunnelmaa. Pysin tekemään mahdollisimman hyvin soivaa satsia ja minulle oli myös tärkeää, että eri stemmojen melodialinjat olivat loogiset ja helposti opittavat.

2.1 RUNOHYLLYN KAUTTA SÄVELTÄMÄÄN

Aloin hahmotella kappalekokonaisuutta menemällä syksyllä 2012 Kuopion kaupunginkirjaston runohyllylle. Kirjastossa selasin summittaisesti suomenkielisiä runokirjoja ja päädyin lainaamaan muutaman ensivaikutelmallaan mielenkiintoni herättäneen runokirjan. Kotona kahlasin kirjoja läpi ja valikoin niistä runoja, joiden muoto ja teksti vaikuttivat laululyriikaksi taipuvilta. Etsin tällaisia piirteitä: selkeä muoto, muutaman sanan mittaiset säkeet, loppusoinnut, ei liian vanhahtava kieli, kiinnostava ja koskettava teksti. Aluksi työstin useampia runoja rinnakkain ja vasta projektin edetessä valitsin niiden joukosta konserttikokonaisuuteen valikoidut runolaulut.

Omistaminen ja *Laulu valtamerestä* ovat runoihin säveltämiäni kappaleita. Molemmissa säveltämissäni runokappaleissa pyrin siihen, että melodia ja soinnut tukisivat

mahdollisimman hyvin tekstiä. Oma sävellysprosessini käynnistyy lähes aina siten, että yritän yhdistää yhtä aikaa kolmea elementtiä eli tekstiä, melodiaa ja sointuja. Saatan myöhemmin muokata sointuja radikaalisti, mutta prosessin alkuvaiheessa haluan melodian ja rytmin hahmottamisen tueksi edes pelkistetyn harmoniapohjan. Mielestäni hyvä sanoitus ja tarttuva melodia ovat kappaleen tärkeimmät elementit, joita maustetaan soinnutuksella ja muulla sovittamisella. Olen henkilökohtaisesti kokenut sopivaksi tämän työjärjestyksen, vaikka toki muitakin sävellystapoja löytyy.

Aloitin runoihin paneutumisen Saima Harmajan runokokoelmasta, koska huomasin hänen käyttävän runoissaan luontoteemaa samankaltaisesti kuin minä laulunteksteissäni. Ajattelin, että luontoaihe lyriikoissa voisi olla yksi konsertin kappaleita yhteen sitova tekijä. Saima Harmajan tuotannosta runo nimeltä *Omistaminen* päättyi lopulta mukaan opinnäytetyöni kappalekokonaisuuteen. *Omistaminen*-runon teksti on mielenkiintoinen, vahvasti tarinallinen ja ajaton. Siinä kuvaillaan taidokkaasti keväisen luonnon heräämistä talven jälkeen ja laulun minän haikailua vanhan rakkauden perään. *Omistaminen* oli kohtuullisen helppo sovittaa laululyriikaksi myös sen vuoksi, että siinä on loppusointuja ja selkeän mittaiset säkeet.

Säveltäessäni lauluja jotkut kappaleet syntyvät hetkessä ja toiset vaativat vuosien kypsytelyä ja muokkaamista. *Omistaminen*-kappaleen sävellyksessä valmistui todella vauhdittomasti. Teksti inspiroi minua kokeilemaan jazz-tyylistä kolmimuunteista balladia. Ensin jammailin pianolla jazzmusiikissa hyvin tavanomaista sointukiertoa, jonka jälkeen aloin tapailla melodiaa ja sanoja sointukierron päälle ja jo vartissa kappale oli pääpiirteissään valmis.

Sävelsin *Omistaminen*-kappaleen projektin alkupuolella, mutta sovittamiseen perehdyin vasta kuukausia myöhemmin. Sen sovittaminen oli hauskaa, sillä olin siinä vaiheessa sovittanut jo useamman laulun, joten rohkeus kokeilla erilaisia sovitusratkaisuja oli kasvanut enkä ottanut sovitystyötä enää liian vakavasti. *Omistaminen*-kappaleen kohdalla myös visio toteutuksesta oli selkeämpi kuin muita lauluja sovittaessani. Teksti mahdollisti erilaisten sävyjen käytön sävellyksessä, sovituksessa ja laulutulkinnassa ja halusin kappaleen elävän vahvasti sanoituksen mukana. Esimerkiksi kun runossa kuvaillaan kevättä, pyrin kepeään huolettomuuteen melodiassa ja ilmaisussa. Häälaulua kuvailevassa kohdassa sovitus imitoi hetkellisesti kolmijakoista häävalssia, ja laulajat laulavat muutaman tahdin unisonossa eli samaa melodiaa, kunnes tunnelma kappaleessa muuttuu ja laulajat jakautuvat stemmoihin. Jazzmusiikkityylille ominaisesti kappaleessa on myös soolo, jonka minä improvisoin scatlaulamalla.

Toisin kuin lauluissa, runoissa ei yleensä ole toistuvaa kertosäettä. Kertosäkeen voi toki säveltäjä "tehdä" toistamalla jotain tiettyä runon osaa kertosäkeenomaisesti. *Omistaminen*-kappaleessa ei ole kertosäettä, mutta toistin laulun muita elementtejä, jotta kappaleessa säilyisi punainen lanka. Intron melodia tulee säkeistöjen välissä ja lopussa sitoen kappaleiden eri osia yhteen. Stemmat ovat mukana harvakseltaan, mutta ne ovat silti tärkeässä osassa tuomassa lauluun dramatiikkaa ja dynamiikka-vaihtelua.

Toinen valitsemani runo oli Edith Södergranin runo nimeltä *Laulu valtamerestä*. Olin jo aikaisemmin säveltänyt pari Edith Södergranin runoa lauluiksi, joten palasin tarkoituksellisesti hänen runokokoelmiensa pariin. Edith Södergranin runoissa on usein tiettyä kepeyttä ja laulullisuutta josta pidän. Ihastuinkin *Laulu valtamerestä* -runoon ja etenkin sen rytmiin ja päätin kokeilla runon säveltämistä. *Laulu valtamerestä* -runossa on paljon laululyriikalle ominaista toistoa, josta tulee automaattisesti säkeistön tuntua. Teksti on vahva, kaunis ja hieman mystinen. Säveltämisen melkein ongelmaksi tosin muodostui runon loppuosa, jossa oli tekstiä, jota saanut millään istutettua lauluun. Ratkaisin asian jättämällä pari riviä runon lopusta pois. Laulun tekstinä se toimii mielestäni mainiosti lyhyempänäkin versiona.

Laulu valtamerestä -kappaleessa olen yhdistellyt monipuolisesti stemmalaulun eri elementtejä. Intron melodia on laulettu, säkeistön alla kulkee säestävät stemmat ja kertosäkeessä on kaikuefektinomaisia rytmityksiä eri stemmoissa. Ensimmäisen kertosäkeen jälkeen on polveileva välike, jossa on laulettuna intron melodia ja kaksi itsenäistä stemmaa. Rumpusoolon taustalla lauluissa on pieni "riffi" nostetta tuomaan. C-osassa stemmat tukevat tekstin dramatiikkaa ja kasvavaa dynamiikkaa.

Olin etukäteen ajatellut kappaleen sopivan parhaiten pop-balladiksi, mutta ensimmäisissä bänditreeneissä pianisti Sanna Huttunen ja rumpali Tomi Kämäräinen ehdottivat kappaleeseen latin-tyylistä poljentoa. Bändiharjoituksissa eri soittajien näkemykset ja sovitus ehdotukset ovat mielestäni ehdottomasti rikkaus ja otin siis Sannan ja Tomin idean innostuneesti vastaan. Nauhoitimme version Zoom-äänityslaitteella, jotta se ei unohtuisi seuraaviin bändiharjoituksiin mennessä. Mielestäni latin-tyylinen bändisovitus toimii hyvänä parina tekstile, melodialle ja hieman laulelmallisille laulus-temmoille.

2.2 OMIEN SANOITUS-SÄVELLYSTEN SOVITTAMINEN

Otin runolaulujen lisäksi käsittelyyn myös omia sanoitus-sävellyksiäni. Halusin työstää kappaleitani syvemmin ja ylipäättänsä tuoda musiikkiani ihmisten kuultavaksi. Valitsin omasta tuotannostani neljä mielestäni kokonaisuuteen ja lauluyhtyeityypiseen sovittamiseen soveltuvaa kappaletta. Konserttikokonaisuudessa mukana olevista kappaleista *Aalto*, *Meri ja tuuli*, *Yllätyksiä* ja *Pakollinen paha* ovat omia sävellyssanoituksiani.

Aalto ja *Meri ja tuuli* ovat molemmat sanoitus-sävellyksiäni vuodelta 2011. Ne äänitettiin keväällä 2012 demokappaleiksi musiikkiani esittävälle Enne-yhtyeelle. Näistä kahdesta kappaleesta oli siis valmiina bändisovitukset ja näin ollen pystyin niiden kohdalla keskittymään erityisesti laulustemmojen hiomiseen.

Aalto-kappaleen introssa laulajat laulavat neliäänisesti u-vokaalilla. Varsinainen sovitusjuju kappaleessa on vaihtuva solisti säkeistöissä. Jokainen laulaja laulaa soolona puolikkaan säkeistön. Solistin vaihtumista korostetaan siten, että seuraavaksi vuoroon astuva solisti laulaa aina pienen pätkän melodian yläpuolista stemmaa ennen solistiosuutensa aloittamista. Kertosäkeessä minä laulan melodiaa koko ajan ja muut laulajat laulavat omia stemmojaan sekä vierailevat melodiassa vuorotellen. Kappaleen outrossa eli lopussa palataan intron laulustemmoihin. Bändisovituksen introa ja ensimmäistä säkeistöä muutimme hieman demoversiota rauhallisemmaksi, jolloin laulun kasvava dynamiikka pääsi paremmin oikeuksiinsa.

Meri ja tuuli -kappaleessa halusin stemmojen olevan tyylikkään pelkistetyt. Ne tuovat utuista keinuvuutta säkeistön loppupuolelle, jolloin stemmalaulajat laulavat pitkiä ääniä u-vokaalilla. Kertosäkeessä kaikki kolme laulajaa laulavat sanoilla joko kaksi- tai kolmiäänisesti. C-osassa lauletaan ensin sanoilla ja C-osan loppupuolella kolmiäänisesti a-vokaalilla. C-osa on voimakas ja stemmat tuovat tehoa dynamiikkaan.

Pakollinen paha on loppusyksyllä 2012 sävelletty ja sanoitettu kappale. Ensimmäinen en ajatellut ottaa sitä tähän projektiin mukaan, mutta lopulta halusin sen setin aloituskappaleeksi ihan vain sen vuoksi, että se on mielestäni ajankohtainen ja tarttuva poplaulu. Sanoittajana pidän alku- ja loppuriimeistä ja niitä löytyykin kaikista opinnäytetyössäni mukana olevista sanoituksistani. Pyrin *Pakollinen paha* -kappaleen säkeistössä jopa rap-tyyliseen rytmikkaan, ja se kiteytyy kolmannessa säkeistössä, jossa laulajat puhuvat lomittain rap-tyylisesti säkeistön sanoja.

Pakollinen paha -kappaletta en ollut aikaisemmin soittanut muiden kanssa, joten teimme sen instrumentaalisovitusta ensin rumpali-Tomin ja pianisti-Sannan kanssa. Biisi sai lopullisen muotonsa treeniviikonloppuna, jolloin koko seitsemänhenkinen bändi oli ensimmäistä kertaa koossa. Ajattelin ensin, etten enää kuormita laulajia ylimääräisellä kappaleella viikkoa ennen konserttia, mutta he innostuivatkin kappaleesta ja omaksuivat stemmat hyvin nopeasti.

Yllätyksiä on kesällä 2012 sävelletty kappale. Olimme harjoitelleet sitä Enne-bändin harjoituksissa syksyllä 2012, joten bändisovitus oli jo puoliksi valmis. Lauluyhtyeelle sovittaessani muutin tosin hieman säkeistön sointuja, sävelsin stemmoissa laulettuun välikkeeseen, kirjoitin C-osan lyriikat ja keksin kappaleelle lopetuksen. *Yllätyksiä*-kappaleessa halusin paksulla ja täyteläisellä laulusatsilla korostaa melodista B-osaa. A-osissa stemmat niin sanotusti ilmentävät yllätyksiä, joita kappaleen laululyriikassa penätään. Kappale on 4/4-tahtilajissa C-osaa lukuun ottamatta, joka on 5/4-tahtilajissa.

2.3 LAINAKAPPALEIDEN VALINTA JA SOVITTAMINEN

Valitsin sovitettavaksi myös kolme lainakappaletta. Halusin kokeilla, miten eri tavoin voin sovittaa muiden säveltämiä ja sanoittamia kappaleita. Otin jokaiseen kappaleeseen erilaisen lähestymistavan. *Liskonpojat*-kappaleen sovituksessa halusin muuttaa kappaleen tyyliä gospel- ja soul- tyyliin suuntaan. *Se oli eilen* -kappaleen sovituksessa taas tarkoitus oli korostaa entisestään herkkää kappaleen originaalia tunnelmaa. *Linnuton puu* -kappaleen sovituksessa halusin kauniin sanoituksen, melodian ja harmonian tulevan esille stemmasatsin ja soitinnuksen keinoin.

J. Karjalaisen kappale *Liskonpojat* oli ensimmäisen lainakappale, jonka valitsin sovitettavaksi. Ihailen J. Karjalaista lauluntekijänä, joten oli luontevaa ottaa hänen kappaleensa sovitettavaksi. *Liskonpojat*-kappaleen alkuperäinen sovitus on hyvin pelkistetty, joten siihen oli helppoa lisätä stemmoja. Säkeistöissä laulufraasien jälkeen on pari tahtia taukoa, ja siitä sain idean solistin ja taustalaulajien muodostamaan kysymysvastaus –asetelmaan. Myös bändi huomioi soitossaan tämän dynamiikkavaihtelulla. Tiesin, että Mirjam on laulanut paljon gospel- ja soul –tyylistä musiikkia, joten oli erittäin luonnollista pyytää häntä laulamaan solistin osuudet. *Liskonpojat*-kappaleessa stemmat lisääntyvät kerroksittain ja meno yltyy soulahtavaksi ilotteluksi kappaleen loppua kohti. Reharmonisoin hieman kappaleen sointuja ja sävelsin kaksi erilaista soolosointukiertoa, joista toisen soitti Sanna pianolla ja toisen lauloi Mirjam.

Tuure Kilpeläisen sanoittama ja Knipin säveltämä *Linnuton puu* on mielestäni todella herkkä ja koskettava kappale. Sen teksti on luontoaiheinen kuten monet omista sanoituksistani. Kiinnostuin *Linnuton puu* -kappaleesta myös siksi, että kertosäkeeseen oli helppoa kuvitella kauniit ja soivat lauluharmoniat. Laulusovituksekseni melodiaääni ja stemmat liikkuvat suurelta osin samoilla rytmeillä. Stemmat muodostavat kuitenkin myös itsenäisesti kauniita melodialinjoja, eivätkä ne ole pelkästään päämelodiaa tukevia.

Linnuton puu -kappaleen sovitusta aloittelin jo syksyllä 2012, mutta prosessi ”takkuili” pahasti ja jätin sen hetkeksi lepäilemään. Tammikuussa 2013 palasin kappaleen pariin ja huomasin, että stemmakorvani oli muutamassa kuukaudessa terästytynyt, sillä soitus valmistui loppujen lopuksi aika kivuttomasti. Pianisti-laulaja Sanna Huttunen jätti pianonsoiton kappaleen ajaksi ja lauloi solistiosuuden. Stemmat lisääntyvät pikku hiljaa ensimmäisessä säkeistössä ja kertosäkeessä stemmat ovat paikoitellen neliääniset. Reharmonisoin muutamia sointuja säkeistössä ja kertosäkeessä ja sävelsin kappaleelle uuden lopetuksen. Kata Vuoristo soitti kappaleeseen viulusoolon, mikä toi kappaleen tunnelmaan sopivaa folk-vaikutetta.

Matti Johannes Koivun sävellys-sanoitus *Se oli eilen* valikoitui mukaan sen perusteella, että se on yksi suosikkikappaleistani. Minua viehättää siinä haikean kaunis teksti siitä, kuinka lapsuuden viattomuus ja tietämättömyys elämän nurjista puolista ovat jo taakse jäänyttä elämää. *Se oli eilen* -kappale on alun perin vähäeleisesti tuotettu biisi, enkä halunnut omassa sovituksekseni muuttaa alkuperäisen levytyksen tunnelmaa, vaan pikemminkin korostaa sitä entisestään.

Minulla oli jo varhain visio siitä, että *Se oli eilen* olisi encore-kappale. Pyysin rumpali Tomia siihen solistiksi, koska halusin settiin kappaleen, jossa on myös miesääni. Tomin lauluääni ja persoona sopivat mielestäni loistavasti kappaleeseen ja hänen soololaulunsa oli ennalta arvaamaton yllätys keikkasetin loppuksi.

Se oli eilen -kappale oli hieman yllättäen kaikista vaikein laulettava, vaikka siinä oli moneen muuhun kappaleeseen verrattuna paljon vähemmän stemmoja. Laulusovituksekseni oli muutamia haastavia äänihajotuksia, jonka vuoksi puhtaasti laulaminen oli vaikeaa. Muutin säkeistöissä olevia stemmoja parien yhteistreenien jälkeen ja yksinkertaistin melodian ympärillä olevia stemmoja. Sävelsin kappaleeseen myös pienen välkkeen ja lopetuksen.

3 KASVUKIPUJA

Aluksi sovitustyö tuntui tahmealta. Kun olin syksyllä 2012 saanut kaikki kappaleet valittua ja runolaulut sävellettyä, aloitin kappaleiden nuotintamisen Finale 2009 - nuotinnosohjelmalla. Ensin yritin tehdä useampaa sovitusta rinnakkain, mutta se oli sekavaa. Minusta tuntui, että liian moni projekti oli yhtäaikaaisesti kesken. Ohjaava opettajani Mikko Toivanen kehotti minua tekemään kaikista kappaleista ensin niin sanotut ”komppilaput”, joissa on vain melodia, soinnut ja rakenne. Ryhdyin puuhaan ja huomasin sen olevan hyvin hidasta. Olen käyttänyt Finalea jo kuusi vuotta, mutta en ole kehittänyt pikanäppäintekniikkaani, joten nuottien kirjoittaminen oli työlästä. Jossain vaiheessa komppilappujen tekoa tuskastuin siihen, että viikot vierivät, enkä ollut vielä päässyt edes sovitusvaiheeseen. Onneksi kuitenkin tein pelkistetyt versiot kappaleista, sillä niiden ansiosta kappaleet selkiytyivät ja itse sovitusprosessi nopeutui.

Ennen joulua aloin pikku hiljaa löytää omaa sovitustyyliäni. Sovitusurakan alkutaipaleella tuntui, ettei mikään kuulosta tarpeeksi hyvältä. Sorruin tekemään liian vaikeita ratkaisuja, koska pelkäsin, että sovitukset ovat liian yksinkertaisia ja tavanomaisia. Halusin tehdä taidetta! Kun päästin irti näistä ajatuksista, työskentely oli sujuvampaa.

Sovitusten kohdalla oli hankala arvioida, koska teos oli valmis ja koska se tarvitsi vielä lisää viilausta. Sain *Liskonpojat*-kappaleen sovituksen ensimmäisenä valmiiksi, mutta olin epävarma, millaiselta stemmat kuulostivat yhdessä. Ratkaisuna lauloin ja äänitin itse kaikki *Liskonpojat*-kappaleen stemmat Garageband-ohjelmalla. Se auttoi hahmottamaan kokonaisuutta. Garagebandia käytin apuna myös parissa muussakin kappaleessa. Esimerkiksi *Laulu valtamerestä* -kappaleessa on polveilevia ja rytmisesti toisistaan poikkeavia stemmoja kertosaakeessa ja Garageband-ohjelman avulla pystyin kuuntelemaan niiden toimivuutta jo ennen kuin harjoittelimme laulajien kanssa.

Mietin tarkkaan kappalekohtaisesti, minkä tyylinen sovitus palvelisi parhaiten kutakin kappaletta. Halusin myös tuoda lauluyhtyeen tuntua vaihtelemalla kappaleissa solistia. Solistivalinnat oli helppo tehdä, sillä kaikki laulajat olivat minulle hyvin tuttuja entuudestaan, joten pystyin arvioimaan, mikä kappale sopi kenellekin.

4 LAULUT HIOUTUVAT HARJOITUKSISSA

Lauluyhtyeeni laulajat ovat kaikki musiikin ammattilaisia ja kokeneita lauluyhtye- ja kuorolaulajia. Harjoituksissa he autoivat sovitusten hiomisessa tekemällä paljon tarkentavia kysymyksiä ja ehdottamalla konkreettisesti parannusehdotuksia. Laulajat myös kannustivat ja tukivat minua runsaasti sovitus- ja harjoitusperiodin aikana.

Harjoittelimme laulajien kesken ensimmäisen kerran helmikuussa 2013. Luulin vielä alkukeväällä, että konsertti olisi huhtikuun alussa, mutta myöhemmin konserttipäivän ajankohta tarkentui toukokuun puoleen väliin. Pidimme pienen harjoittelutauon huhtikuussa. Heti ensimmäisissä treeneissä tuli selväksi, että projektiin pyytämilläni muusikoilla oli kaikilla erittäin kiireinen kevät edessä. Siksi yritinkin tehdä sovituksista ja nuoteista mahdollisimman selkeitä. Toivoin myös, että jokainen harjoittelisi ennen harjoitukseen tuloa itsenäisesti omia stemmojaan. Kaikilla ei siihen aika riittänyt, joten jouduimme opettelemaan stemmaosuuksia yhteisissä treeneissä, vaikka olin ajatellut etukäteen, että yhteinen aika käytettäisiin dynamiikkavaihteluiden, yhtenäisen soundin ja tulkinnallisten vivahteiden hakemiseen.

Sovittamistani kappaleita *Liskonpojat* ja *Meri ja tuuli* valmistuivat ensimmäisinä, joten aloitimme yhteiset harjoitukset niistä. Yritin harjoitusten alettua saada mahdollisimman tiiviillä aikataululla sovitukset valmiiksi, jotta kokonaiskuva konsertista ehtisi muodostua ja voisin itse keskittyä kappaleiden harjoitteluun. *Pakollinen paha* oli ainut kappale, joka liitettiin keikkasettiin vielä ihan harjoitusten loppuvaiheessa. Harjoittelimme myös rumpali Tomi ja pianisti Sanna kanssa ensin kolmistaan ja myöhemmin laulajien kanssa. Basisti Tony ja kitaristi Timo mukanaolo varmistui vasta huhtikuussa. Siihen saakka olin miettinyt, toteuttaisimmeko kappaleet pienemmällä komppikokoonpanolla. Kunnianhimoni kasvoi kuitenkin projektin edetessä ja loppujen lopuksi soittajat olivat kaikissa kappaleissa mukana.

Koko yhtyeen voimin harjoittelimme kolme kertaa ennen konserttia. 4.5. ja 5.5. oli molempina päivinä kolmen tunnin harjoitukset, jolloin muun muassa sovitimme kappaleita, tarkastimme harmonioita, hioimme rytmejä ja haimme laulajien kanssa yhtenäistä laulusoundia. Olin tietenkin yrittänyt tehdä sovitukset mahdollisimman valmiiksi jo ennen kuin harjoittelimme kappaleita, mutta, joitakin inhimillisiä virheitä tai epäsuhtia lauluharmonioita löytyi nuoteista vielä harjoituksissa. Myös tempot ja rakenteet hakivat vielä yhteisissä harjoituksissa lopullista muotoaan. Olin yhteisiin treeneihin todella tyytyväinen, koska saimme niissä paljon aikaan ja kappaleet alkoivat kuulos-

taa vihdoin valmiilta. Myös keikan läheisyys toi harjoituksiin entistä motivoituneemman ilmapiirin.

5 KONSERTTI

Konsertti järjestettiin Kuopion Henry's Pubissa 14.5.2013. Olimme toukokuisen TEXTfirst-klubin, eli laululyriikkaan ja runoihin keskittyvän teemaillan, pääesiintyjä. Oli mahtavaa esittää omia kappaleita ja sovituksia taitavien laulajien ja soittajien kanssa. Olin kuitenkin harmikseni aika jännittynyt ja jännityksen vuoksi kiinnitin aivan liikaa huomiota pikkuvirheisiin. Vasta pari viimeistä kappaletta sujuivat henkilökohtaisesti vapautuneesti. Keikan jälkeen oli hyvin palkitsevaa kuulla kannustavaa ja positiivista palautetta yleisöltä ja opinnäytetyöraadilta.

Katsoin ja kuuntelin keikkatallenteen vasta lokakuussa, tasan viisi kuukautta konserttipäivän jälkeen. Ilokseni huomasin, että hermostuneisuuteni näkyi videolla vähemmän kuin mitä sisälläni tunsinkaan. Kokonaisuutena kappaleet onnistuivat mielestäni hyvin. Tajusin vasta keikkatallennetta katsellessani, kuinka epätasapainossa stemmat olivat. Solisti korostui kaikissa kappaleissa hyvin, mutta muut stemmat kuuluivat todella vaimeasti. Lavalla stemmat kuuluivat kaikki yhtä paljon, joten en sen vuoksi huomannut sound checkissä korostaa äänimiehelle, että haluaisimme kaikkien laulustemmojen kuuluvan yhtä voimakkaasti. Siten yhteissoundista olisi saattanut tulla vielä lauluyhtyemäisempi.

Konsertin onnistuneimpia kappaleita olivat mielestäni *Omistaminen* ja *Laulu valtamerestä*. Molempien runokappaleiden sävellyks- ja sovitukset toimivat mielestäni todella mainiosti. Myös *Yllätyksiä*-kappaleen stemmat soivat kauniisti. Kappale oli setin loppupuolella, joten kaikilla oli jo siinä vaiheessa vapautuneempi ote.

6 JÄLKIVIISAANA

Kokonaisuudessaan olen tyytyväinen opinnäytetyöni aiheeseen ja toteutukseen. Opin erittäin paljon sovittamisesta ja huomasin projektin aikana, kuinka sovittaminen kävi selkeästi helpommaksi. Mekaaninen nuottien tekeminen tosin olisi käynyt varmasti sujuvammin, jos olisin osannut paremmin hyödyntää Finale-nuotinnusohjelman pikänäppäimiä ja midi-kosketinsoitinta. Aikaa kului hirvittävästi nuottien pakertamiseen, koska nuotintamistekniikkani on niin kömpelöä. Oli myös aina jännittävää kuulla sovitukset ensimmäistä kertaa laulajien ja bändin toteuttamana, sillä nuotinnusohjelman soittama versio on niin mekaaninen.

Sovitustyön aikana olisin mielelläni ottanut vastaan yksityiskohtaisempaa taiteellista ohjausta. Taiteellisen ohjaajan hakeminen jäi minulta puolitiehen ja sen vuoksi en saanut ulkopuolista näkökulmaa sovitukseen. Toisaalta kehityin tosi paljon itsenäisestikin sovittajana ja nyt luotan omiin sovituskyyihini huomattavasti enemmän kuin ennen opinnäytetyötä.

Muutamit konsertissa olleet kuulijat ovat sanoneet konsertin jälkeen, että olisin voinut jättää lainakappaleet kokonaan ohjelmistosta ja keskittyä omiin sävellyksiini. Jos *Lyhty* saa tästä vielä jatkoa, saatan toteuttaa ehdotuksen. Tähän projektiin halusin kuitenkin sisällyttää myös lainakappaleiden sovittamista. Tällä tavoin takasin kappaleten monipuolisuuden ja erilaiset lähtökohdat.

